

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Rzecznik Praw Obywatelskich

Al. Solidarności 77

00-090 Warszawa

Tel. 827 42 02

Fax. 827 64 53

Warszawa, 11 lipca 2000 r.

34758

RPO/326434/99/X/KMS

Pan

Longin Komołowski

Minister Pracy i Polityki Społecznej

Wiceprezes Rady Ministrów

Szanowny Panie Premierze,

Do Rzecznika Praw Obywatelskich wpłynął list Oddziału Łódzkiego Stowarzyszenia Pomocy Samotnym Matkom i Dzieciom. Autorki listu opisały dramatyczną sytuację licznej grupy kobiet samotnie wychowujących dzieci i pozostających bez pracy. Podniosły zarzut braku wsparcia w zakresie pozwalającym na utrzymanie rodzin choćby na minimalnym poziomie egzystencji, wskazały drastyczne przypadki konieczności poszukiwania żywności w śmietnikach.

Prezydent Miasta Łodzi, odpowiedzialny za realizację zasad polityki lokalnej w zakresie pomocy społecznej, w obszernym piśmie wyjaśnił zasady polityki socjalnej, przekazując pakiet uchwał regulujących te kwestie. Niepokój Rzecznika wzbudziła jednak ta część wyjaśnień Prezydenta, w której wskazuje, iż problemy łódzkiej pomocy społecznej mają swoje źródło nie tyle w braku właściwych lokalnych regulacji prawnych, ile w niedoborze środków na realizację zadań. Jako przyczynę Prezydent Łodzi wskazał wadliwość metody parametrycznej stosowanej w przydzielaniu środków rządowych na pomoc społeczną. Metoda ta, uwzględniająca liczbę mieszkańców województwa, liczbę zarejestrowanych bezrobotnych z prawem do zasiłku i liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym stosuje podział, jednolity dla

wszystkich województw, nie uwzględnia jednak najistotniejszych grup potencjalnych klientów pomocy społecznej, jakimi są bezrobotni bez prawa do zasiłku, w tym kobiety samotnie wychowujące dzieci, niepełnosprawni, a także innych zmiennych mających wpływ na ocenę poziomu ubóstwa (nasilenie zjawisk patologicznych, wysokości kosztów utrzymania itp.). Z oceny Prezydenta Łodzi wynika, że konsekwencją takiego podziału środków jest znaczący spadek dotacji przyznawanych z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej zleczonych gminie. Sytuację tę pogarsza fakt, że dotacja na zasiłki i pomoc w naturze zawsze przyznawana jest na początku roku budżetowego w kwocie mniejszej od zgłaszanych potrzeb i dopiero w trakcie roku następuje jej zwiększenie. Bywa także, że nie jest przekazywana w pierwszych miesiącach roku. Zaznaczyć należy, że podobne krytyczne uwagi zgłaszali dyrektorzy ośrodków pomocy społecznej z różnych regionów Polski, w rozmowach z Rzecznikiem Praw Obywatelskich przeprowadzanych w czasie sesji wyjazdowych Biura RPO, a także przy okazji badania na miejscu indywidualnych skarg obywateli.

Informacje przekazywane Rzecznikowi wskazują ponadto, iż samorządy domagać się muszą zwiększenia dotacji na finansowanie zespołów ds. orzekania o stopniu niepełnosprawności. Przyznawane dotacje nie tylko nie uwzględniają nowych zadań nałożonych na powiaty, ale są niewystarczające na zadania dotychczas nałożone. Z podobnymi wnioskami o zwiększenie dotacji organy samorządów lokalnych występują do wojewodów wobec braku możliwości wykonania w stopniu podstawowym, zadań zleczonych z zakresu administracji rządowej w sferze świadczeń pomocy społecznej, dotyczących świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych na podstawie ustawy z dnia 15 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego. Nie mają także dostatecznych środków pozwalających na wypłatę zasiłków zdrowotnych i pielęgnacyjnych, na wypłatę zasiłków stałych, okresowych i celowych oraz innych zobowiązań wynikających z art. 11 pkt. 1-3 ustawy z dnia 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej (tekst jedn. Dz. U. z 1998 r. Nr 64, poz. 414 z późn. zm.) w stopniu umożliwiającym utrzymanie rodzin na poziomie minimum ich egzystencji.

Samorząd terytorialny korzysta z ochrony sądowej i może w przypadku nie przekazania, bądź też przekazania zbyt małych kwot na wykonanie zadań zleczonych z zakresu administracji rządowej wystąpić ze stosownym pozwem przeciwko Skarbowi Państwa. Mając jednakże na względzie, że cel tych działań, polegający na udzieleniu wsparcia osobom najbardziej potrzebującym i bezradnym życiowo, jest w istocie tożsamy z celem państwa jakim jest ochrona ludzkiej godności, wydaje się niezbędne poprawienie techniki współpracy wszystkich organów administracji publicznej odpowiedzialnych za udzielanie pomocy społecznej.

Przekazując powyższe będę wdzięczny Panu Ministrowi za ustosunkowanie się do przedstawionej sprawy, a zwłaszcza kwestii niedostatecznego oszacowania środków na zadania zlecone oraz nie wypłacania tych środków w przyznanej wysokości. Będę również zobowiązany za przekazanie informacji, czy prowadzone są prace pozwalające na ocenę potrzeb tej grupy osób wymagających pomocy państwa, z uwzględnieniem regionalnej specyfiki, w tym możliwości budżetowych samorządu terytorialnego.

Z wyrazami szacunku

/-/ Prof. dr Andrzej Zoll